

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte

DELA REUNIUNE

Premiile Reuniunii pentru anul 1900.

I.

Două premii de 10 coroane în aur pentru acei membri ai Reuniunii, cari vor dovedi că au pus de nou în primăvara de față cel puțin 50 de altoi în grădinile lor.

II.

Un premiu de 10 coroane în aur, pentru acea școală de pomi, respective pentru acel membru al Reuniunii, care va dovedi mai mult spor în primăvara aceasta în o asemenea școală.

III.

Cinci premii de câte 20 coroane pentru acei membri ai Reuniunii, — de aproape sau de departe — cari vor dovedi că și-au cumpărat în anul acesta câte o vițeluşă de prăsilă de soiu curat Pinzgau sau Bern.

— La comitetul Reuniunii se află depuși 600 de surcei de altoit, anume surcei de meri de cele mai nobile soiuri. Membri mai apropiați pot cere și li se vor da gratuit până vor ajunge. La doiță mai putem câștiga încă

— Membri Reuniunii economice din loc pot primi dela Reuniune grapa de mușchi și ghilăul de fânate pentru a-și grăpa telinite.

Duhul de — întovărășire

Istoria părintelui care și-a chemat fiii la patul de moarte și li-a dat un mănunchiu de smicele pe care nu l'a putut rupe nici unul, apoi le-a desfăcut una câte una și așa au fost rupte ușor de fiecare, din ce el li-a scos și dat învățătura, se ție totdeauna toți împreună și atunci nu vor putea fi răpuși de greutățile vieții, dar' de se vor răslăți, vor fi frânți ușor, — rămâne totdeauna adevărată, și o mare înțelepciune a vieții.

Pornind dela acest adevăr, oameni cu tragere de inimă pentru înaintarea mulțimii și smulgerea ei din brațele sărăciei, au stăruit mereu ca cutare lucrare bună, pe care unul singuratic nu o poate îndeplini, deși vede că e bună și folositoare, să o facă doi, trei, zece, o sută. Căci ce unul nu poate, mai mulți împreună vor putea cu bună samă.

Stăruirile de-acest fel n'au rămas fără răsunet; duhul de întovărășire s'a trezit, și cu timpul au început a se ivi mai un fel mai altul de întovărășiri. Azi mai ales în țeri înaintate, sunt pline cetățile și satele de fel și fel de însoțiri. Cei bogăți și puternici se însoțesc ca să ajungă și mai bogăți și mai puternici, cei săraci pentru-ca cu puteri unite să mai scuture sărăcia de pe ei. Și și unii și alții își ating scopurile în mare parte.

Și în țară la noi duhul de întovărășire a luat un bun avânt, și cele mai multe întovărășiri se fac cu scopuri economice, adică pentru împreună înaintare spre bunăstare. Afară de multe însoțiri culturale, bisericesti și școlare, sunt atâtea însoțiri de oameni bănoși pentru a dobândi bani după bani (băncile), însoțiri de economi pentru a-și procura unelte și mașini agricole, însoțiri pentru a face câștig din cumpărarea și vinderea de poame, de bucate, de vinuri, însoțiri pentru ajutorarea oamenilor la fel de boală, la cas de moarte, pentru ajutorarea economului la cas de moarte între vite, și altele și altele.

Unul din felurile cele mai nouă de însoțire în țară la noi, sunt însoțirile pentru valorisarea laptelui, parte vândându-l proaspăt, parte prefăcându-l în unt și trimițându-l în orașe unde are mare căutare, și în țeri străine!

Sunt cu miile satele în cari se află sute de economi având vaci ce le dau lapte mai mult decât le trebuie pentru casă, și cari cu prisosul nu știu și nu pot face nimic, căci drumul cu o turțiță de unt ori o lătăreată de smântână până la oraș, de cele mai multe-ori nu li se plătește.

De aceea au venit oameni binevoitori lor și li-au zis: *întovărăși-ți-ve* cât de mulți într'un sat și vă faceți așezămintele de lipsă pentru a produce unt mult, pe care vi-l cumpără cutare și cutare trimițetor în țeri străine și în orașe mari, și nu vi-se va mai risipi atâta lapte nefolosit, nici veți alerga din toată casa un om, din zeci de case zeci de oameni, cu câte o turțiță două la oraș, ci se trimite laolaltă mai ușor și mai sigur și cu preț mai bun. Ce unul fiecare nu poate face singuratic, să trimită așa mult cât se cere la atari

trimiteri, *mulți laolaltă, puteți, și de toți va fi mai bine.*

În anii 1894—95 s'a început propoveduirea în scris și cu graiul pentru înființarea de atari lăptării, dar' abia s'au putut înciripa în 1895 în țara întregă 5 însoțiri de acestea.

Vestea bună însă se duce, (deși nu așa repede ca cea reală...) și aflând oamenii și văzând că zeu bun lucru sunt însoțirile acestea, în anul următor s'au înființat alte 8 de nou. Și de aci încolo sporul merge astfel:

In 1895	5 însoțiri.
» 1896 alte	8 »
» 1897 »	18 »
» 1898 »	38 »
» 1899 »	57 »

adecă sporirea merge duplicându-se an de an.

Însoțirile acestea de valorisare a laptelui și a produselor din el, aveau:

în 1897	2.767 membri.
» 1898	10.402 »
» 1899	15.357 »

Membri însoțirilor dădeau pentru scopul ei:

în 1897 laptele dela .	5.937 vaci
» 1898 » » .	19.701 »
» 1899 » » .	26.917 »

Dela aceste vaci au dat lapte proaspăt spre vânzare în piețele însoțirilor:

în 1897	4.790.132 litri
» 1898	10.531.407 »
» 1896	22.147.144 »

Au dat apoi unt spre același scop:

în 1897	191.254 kilograme
» 1898	429.838 »
» 1899	878.174 »

Ear' bani au căpătat membrii acestor însoțiri după laptele și untul dat:

în 1897	539.282 coroane
» 1898	1.153.456 »
» 1899	2.327.202 »

Adică: precum vedeau și ved oamenii bunătaea întovărășirilor, așa înființează altele nouă, în cele înființate întră tot mai mulți și cu mai multe vaci și fac — *tot mai multe parale!*

Lăsați singuratici, răslățiți, oamenii ar mai vinde ce-ar vinde din lapte, li-s'ar mai strica, l'ar mai lăpăda, și prin pungă mai tare vântul le-ar șuera... Așa vând tot, și nici n'au atâta cât li-s'ar trece!

Urmarea e: oamenii în aceste sate cu atari însoțiri, se silesc a ținea vite *tot mai multe și mai de bun soiu, mai*

lăptoase, pe cari le hrănesc bine, ca să dea lapte mult și bun, și au apoi folos îndoit: pe lângă că au totdeauna părălute la casă, ei când au lipsă și ies în târg cu vita de bun soi: capătă îndată bani frumoși pe ea și în sumă mare! Cu un cuvânt: *bunăstarea și mulțumirea lor se ridică în chip simțit.* Asta e o urmare a însoțirii lor în scopuri economice.

Eată pentru-ce stăruim și noi din toată inima pe lângă poporul nostru, să se închege în fel și fel de tovărășii, deocamdată mai ales în tovărășii agricole pentru procurarea de unelte și mașini economice și în însoțiri sătești de bani pentru întimpinarea micilor trebuințe, căci întovărășirea oamenilor este într-adevăr pârghia cea mai tare, cu care își vor putea ridica și prăbuși din pragurile lor peatra mare și grea a sărăciei!

IOAN MOȚA

Ce avem de făcut ÎN APRILIE

Calendar.

In curte. Intoarce cu îngrijire bucatele ce le ai înmagazinate. Alege grumpenele de pus. Curăță fântâna.

In câmp. Samănă cucuruzul, grumpenele și napii. Urmează cu plivitul și grăpatul holdelor de grâu, trifoiu și luțernă. Fiecare loc sămănat cu plante de nutreț, după sămănare îndeașă-l cu tăvălugul. Treci cu tăvălugul peste holdele de ovės răsărite. Samănă meiul și mohorul. Răsădește tutunul dacă firele au 5—6 foi.

In grădină. *La legumi:* Grăbește în luna Aprilie și sfirșește cu sămănatul tuturor legumelor. Cătră capetul lunii pune, în pământ liber, grumpene, lebenițe și peneni. Salata văratică și verzele din stratul cald, le sădim afară în liber. Dacă e cald, începem în Aprilie cu udatul plantelor. Stratul cald îl aerisăm tot mai des, ear' la urmă cătră amiazi îl lăsăm de tot liber. Plivim cu îngrijire plantele răsădite și imputernicite, când a dat buruiana.

La pomi. Curăță omizile ce încep a se arăta în Aprilie. Cercetează altoile altoite în Maitie. Altoește cu mugur crescând.

In viie. Urmează desgruparea, aracirea și cercuirea viței. Dă întâia sapă cât de adânc, mărunțind pământul bine.

La stupi. Fă cercetarea stupului. Vezi nu e moartă matca, dacă da, împreună stupul cu altul. Găsind lipsă de hrană, ajută dând miere.

AGRICULTURĂ

Napii de nutreț.

În numărul 10 al „*Bunului Econom*“ s'a dat îndrumare privitor la cultivarea napilor de zahăr, pe cari, ce e drept, încă-i mănâncă vitele; cultivați însă pentru vite, ei nu răsplătesc îndeajuns cheltuelile și osteneala plugarului.

În scopul nutririi vitelor trebuiesc cultivați *napii de nutreț*, mult mai

mari decât cei de zahăr. Acest soi de napi se cultivă pentru trebuințele casei, uneori și pentru vânzare, mai cu seamă, dacă cultivătorul e în apropierea orașului.

Napii sunt un nutreț foarte prețios. *Toate animalele de casă nutrite cu napi, se îngrașe, ear' vacile dau lapte mult și bun.* Peste iarnă ei sunt aproape singurul nutreț mustos, cum am zice verde, al animalelor. De aceea vitele îi și mănâncă cu mare poftă, cu deosebire dați învrăstat printre celelalte soiuri de nutreț uscat: fân, otavă, etc.

Napii sunt de mai multe soiuri. Prăvăliile noastre țin de regulă numai soiurile cele mai bune.

Napii isbutesc de regulă în pământ cu pătura roditoare afundă. În privința bunătații pământului nu sunt prea alegători. Unde se fac bucatele de toamnă reușesc și ei. *Locurile petroase și apătoase nu le sunt priincioase;* la munte nu reușesc din pricina climei prea rece. *In felină încă nu isbutesc,* întocmai ca și napii de zahăr.

Îi poate pune cine are un pământ arat afund din toamnă, și pe care peste iarnă a dus gunoiu; gunoiul îl împrăștiem primăvara, apoi mai arăm odată locul, îl grăpăm și tăvălugim.

Cine are pus gunoiul *sub brazdă* încă de cu toamnă, are un loc și mai bun pentru napi de nutreț.

Napii isbutesc după spicoase de toamnă sau de primăvară, după plante de nutreț și după cele de săpat; îndeosebi însă după orz, mazere, sau bob.

Sămănatul napilor de nutreț se face acum în Aprilie, cel mult în Maiu, chibzuind, ca după răsărirea lor să nu mai deie bruma, care îi poate nimici cu totul. Sămănatul se face cu mașina, sau se pun cu mâna, și mai rar prin împrăștiere. Mașina se tocmește ca să pună rëndurile în depărtare de 40—50 cm. ($\frac{1}{2}$ metru). În pământ sămënța se nu ajungă mai afund de 2 cm., pentru-că altfel nu poate răsări.

În lipsa mașinei ne ajutam cu o greblă, ai cărei colți trebuie să fie în depărtare recerută. Pe urma colților se așează, d. p. cu o lingură de lemn ori cu degetele, sămënța cât de deasă, și se acopere. Sămănatul prin împrăștiere e puțin potrivit. După acest fel de sămănat sămënța se acopere cu grapa și se apasă cu tăvălugul.

La un juger ne trebuie 4—5 $\frac{1}{2}$ kgr. de sămënță. Peste tot *la sămënță se*

nu fim cruțători. Mai bine să punem mai multă, ca să avem de unde rări, decât prea puțină. Adevărat, că și unde napii rămân prea rari se poate ajuta, prin răsădire; decât că răsădirea e împreunată cu lucru greu și migălos, trebuind adesea chiar și să udăm. Să dă întâietate napilor sămănați, față cu cei răsădiți.

R. S.

După comasare.

(Urmare.)

După-ce am luat în samă noua moșie, comasată, întâi și 'ntâi *ne facem pe hârtie planul ei* în table după formă și întindere, ca să putem însemna la vremea sa felurile (culturile) plantelor ce voim să punem în tablele aceleia și rëndul în care să se urmeze.

2. Având planul pe hârtie gata, mergem la locul însuși și punem petritele de hotarē în brezdele de margini ale pământului.

3. Cum locul comasat se dă în samă noilor stăpâni de obicei toamna, facem îndată *pregătirile de lipsă, ca să sămănam cât mai curând*, pe loc potrivit, un juger, cel mult două, cu *grâu de toamnă.*

4. Îndeplinim apoi alte lucrări mărunte dar' trebuincioase în noua tablă: oblim șanțurile vechi ce cad la loc nepotrivit, oblim rozoarele, scoatem mărăcinile; adunăm petritele de pe pământ și le așezăm în rozoarele dela margini; unde e trebuință împrajumim locul cu șanțuri; sădim pe țermii riurilor răchiți, ca să avem pentru nuele de împletit și de legat la viie; pe dealurile înclinate spre apus-meazăi sădim viie, ear' unde viia nu mai merge, prăsim pomet, pădurice ș. a.; cărăm gunoiul care ni-s'a adunat până a ținut comasarea.

5. Deosebit ne vom îndrepta luarea aminte asupra *pământului de fenaț.* Dacă iarba ce o produce fenațul e destul de bună, vom folosi cât vom fi hotărît a lăsa pentru acest scop, și mai departe în aceeași cultură. Ne vom da însă silința a-i *îmbunătăți* recolta. În scopul acesta vom face la vremea sa, dacă pământul e cam secetos, irigațiuni pentru udat, ear' de e cam apătos, șanțuri pentru scurgerea prisosului de apă din părțile mlăștinoase; îl vom gunoi din când în când cu urină, cu gunoiu putred de grajd sau cu compost. Primăvara vom risipi mușinoale și furnicarii, vom presăra pe locurile mai umede

cenuse, funingine, pe cele pleșugite floare de fân, și vom grăpa bine toamna și primăvara cu grapa de ter, la trebuință cu grapa de mușchiu, ca să dobândim fân mai mult și mai bun. Și peste toate să fim cu luare aminte la cosit. Poate fi iarba cât de bună și multă, dacă n'om cosi *la timp*, dobândim un fân prost. Timpul cel mai potrivit pentru cosit este, când iarba a ajuns în *floare*. Cu cât vom întârzia cositul, cu atât vom produce nutreț mai prost și mai fără preț.

6. Neasămănat mai mult de gândit ne dă *tabla de arătură*.

Dacă e vorba să o cultivăm cu folos, vom trebui să ținem seamă de schimbările aerului după gradul de căldură și umezeală (climă), despre aceea cum zace pământul și de însușirile și grosimea lui în stratul deasupra (arături) și în cel de mai jos. Mai ales cunoștința aceasta are să ne fie de mare folos, și ni-o putem câștiga săpând ici-colea gropi la o adâncime potrivită. Pe cunoștința aceasta apoi vom putea face la vremea sa îmbunătățirea pământului. Dacă, de pildă, vom găsi că stratul deasupra nu e tocmai gros, că e alcătuit din pământ greu, rece și cleios, ear' mai la vale dăm de un strat de nêsip, sau dimpotrivă dacă stratul deasupra e nêsipos, ear' ceva mai în jos dăm de pământ cleios, vom face arături adânci, arături de *desfundare*, producând astfel un amestec de pământ mănôs și foarte prielnic pentru cele mai multe plante agricole.

În ce privește pe urmă cultura plantelor îndeosebi, felul și întinderea lor, și rëndul în care să le punem unele după altele, toate acestea le vom spune la locul seu. Aici mai pomenim numai că:

Deoarece în zilele noastre prețul bucatelor a scăzut simțitor și nu au mare trecere, e lucru mai cuminte, ca pe o atare moșioară să ne mărginim a cultiva bucate *numai cât ne trebuie pentru casa noastră*. Cu atât mai mult însă să cultivăm plante de nutreț, pentru a putea ținea acasă *cât se poate de multe vite*, căci așa vom ajunge mult mai repede la bani, și la mai mulți bani, de cum am putea ajunge din bucate. Vitele sunt și vor fi și mai departe marfă căutată, și ele ne dau totodată gunoiul neapărat trebuitor la cultura câmpului! Gospodarul cuminte nu va pierde din vedere acest lucru în economia sa!

(Va urma.)

I. BLAGA

POMĂRIT

Depărtarea pomilor unii de alții.

Una din cerințele de căpetenie ce trebuie să se aibă în vedere la plantarea pomilor, este depărtarea. Pentru meri, peri și cireși, cari de regulă au coroana mare, este neapărat de lipsă o depărtare de 6—8 metri; pentru nuci, cari au vieață îndelungată și devin mai mari decât pomii numiți, se cere o depărtare și mai mare, ear' vișinii și prunii se îndestulesc cu 4 metri depărtare în locurile mai slabe și cu 5 m. în cele mai bune. Tufele de grădină: agrișei, strugureii, smeurii și pomii pitici, se pot planta și în grădina de legume pe marginea *rabaturilor*. Pomii mari nu se potrivesc împreună cu legumele, pentru-că le țin umbră și împedecă ajungerea rouei la ele; până sunt tineri însă, pot fi cultivate, ba e chiar bine să se cultive legume printre ei. Pomii se plantează în linie dreaptă. După câțiva ani, când încep a ținea umbră, trebuie să încetăm a cultiva legume printre pomi.

Când să se planteze pomii?

Intr'o climă aspră și nepriincioasă, și în pământ umed, plantarea pomilor se face primăvara de timpuriu; în celelalte cazuri însă se face toamna, după căderea frunzelor, adecă atunci, când a încetat creșterea. Peste tot se pot planta pomi de toamna până primăvara, adecă și în decursul iernii, dacă pământul nu e înghețat. Cu cât plantarea se poate face mai de timpuriu, cu atât mai bine.

Cum trebuie să fie pomii de plantat?

Ei trebuie să aibă trunchiu drept și puternic, coaja lucie, coroană bine făcută și o mulțime de rădăcini firoase. Astfel de pomi se află numai în școale de pomi bine întreținute și conduse cu pricepere. Pentru altoi se cere, ca rana pricinuită prin altoire să fie deplin vindecată. Pomișorii cu trunchiul strîmb, plin de mușchi, cu rădăcini puține și groase, dovedesc nesănătate și lipsă de trăinicie. Astfel de pomișori, dacă au fost altoiți, sunt încă nevindecați și de obicei aplecați spre scorburoșire și periciune.

Ce e de făcut înainte de plantare?

Despre facerea gropilor pentru pomi am scris cu alt prilej. Groapa gata, mai întâiu se implântă parul, care are să servească de razim pomu-

lui. Implântarea se face în mijlocul groapei, așa ca parul să între prin pământul nesăpat din tînd, și din capul locului să fie bine înțepenit. Cu chipul acesta parul se poate pune cu înlesnire la locul convenit și după el se poate întocmi apoi și pomișorul, ale cărui rădăcini nu mai sunt amenințate de strivire, ca atunci când parul se pune după plantarea lui.

Plantarea pomilor.

Plantarea sau punerea pomilor este o lucrare, dela a cărei bună îndeplinire atîrnă prosperarea (binele) și rodirea. Puțini oameni sunt meșteri de plantat pomi; de aceea numai rar vedem pomi deplin sănătoși, și tocmai de aceea meștesugul plantării trebuie învățat.

Rădăcinile rîu strivite și belite de coaje trebuie tăiate; celelalte se taie la vîrf cu un cuțit ager. Acum se aruncă pământul bun în mijlocul groapei până la locul unde vine așezat pomișorul; pământul se îndeasă bine, apoi se pune pomul, întocmind rădăcinile cu mâna, deasemenea și pământul ce vine printre rădăcini și deasupra lor. Pământul deasupra rădăcinilor nu se îndeasă cu picioarele, ci se toarnă apă, ca ea să-l apese și așeze cât mai potrivit în giurul rădăcinilor. Spre acest sfîrșit, după ce groapa a fost umplută cu pământ, aceasta are să rămână deasupra în forma unui blid mare, adecă lângă pom mai jos și pe de laturi mai ridicat, ca apa ce se dă înadins pomului și cea de ploaie să nu se scurgă în laturi, ci să se sbee înspre rădăcini. Udarea e bine să se facă numai la săditul de primăvara. Nu trebuie uitat, că pomul nu are să vină în pământ mai afund, ca în locul de unde s'a scos. Și când e la adecă, mai bine să se planteze pomul ceva mai sus, decât mai afund. În cazul din urmă pomilor le umblă rîu și de obicei nu rodesc.

Dacă groapa este largă, după-cum s'a arătat, se poate îndesa cu picioarele numai pământul de pe de margini, nu însă și cel deasupra rădăcinilor.

În locul unui pom bătrîn nu e bine să se pună alt pom, și nu mai cu seamă unul de același soi, adecă măr în locul mărului, pîr în locul pîrului; pentru-că pământul care a nutrit zeci de ani un pom, nu are destulă putere pentru a nutri earăși zeci de ani un pom de același soi. O astfel de plantare ar fi deopotrivă cu aceea

ce s'ar face, sămănând în același loc deapănarea grâu sau deapănarea curuz.

INSOȚIRI, TOVĂREȘII

Magazine de bucate.

Alcătuirea.

(Urmare).

După-cum am spus, lucrul de căpetenie la înființarea magazinelor de bucate este, să avem dela început *statutele* magazinului. Și asta e cam anevoios lucru, pentru că cei dela minister sunt foarte băgători de seamă la întărirea statutelor. Numai ceva dacă lipsește, ori nu e bine spus în statute, numai decât le resping și nu le întăresc. De aceea totdeauna e mai bine dacă la compunerea statutelor se ia de muștră nescăi statute întărite deja. Noi vom da mai la vale un astfel de formular de statute, dar' când cineva ar dori să-și formuleze singur statute, îi spunem că trebuie să țină seamă de următoarele puncte:

1. Să spună *numele, sediul și scopul* tovarășiei (magazinului).
2. Cine pot fi tovarăși (membri). Cât are să dea fiecare tovarăș?
3. Cum se va chivernisi (administra) averea și ce răspundere au chivernisitorii?
4. Condițiile și felul cum se primesc și cum se exclud tovarășii?
5. Drepturile și datorințele membrilor?

6. Cercul de activitate al adunării generale și al comitetului.

7. Autenticarea (întărirea) protocoalelor luate în adunări.

8. Cine și pe câtă vreme alege slujbașii tovarășiei?

Ordinațiunea ministerială din anul 1875 Nr 1508 poruncește apoi, că în toate statutele trebuie pusă clausula, că tovarășia recunoaște dreptul de supraveghiere al statului și că se supune aceleia. Clausula aceasta ar suna cam astfel:

»In cazul când tovarășia nu ar ținea seamă de scopul și înviațiile satorite în statute, astfel încât prin lucrarea sa ar primejdi interesele materiale ale statului sau ale membrilor ei, guvernul țării are drept să o suspendeze și după cercetarea ordonată în regulă, eventual să o disolve sau sub reserva de a o disolve, să o îndrume să se țină strict de dispozițiile din statute.»

Mai departe aceeași ordinațiune ministerială spune că:

»Cetățenii unui stat străin numai cu permisiunea ministerială pot fi membri ai tovarășiiilor.»

Pentru încunjurarea neplăcerilor e bine dacă și asta se ia în un §. din statute.

Nu e bine apoi să se spună apriat în statute, că unde și în care casă vor fi așezate cancelariile tovarășiei, pentru că cu asta putem ajunge la neplăceri. Tot așa de nepotrivit este să punem în statute d. e. cum pūn unii, că: »președintele sau notarul tovarășiei totdeauna este preotul sau învățătorul din sat«.

Prin asta am ajunge la mari încurcături când de pildă un preot sau învățător nou n'ar voi să primească slujba de president sau de notar.

La toate acestea trebuie să fim cu mare băgare de seamă.

Când avem deja gătite statutele după toată rânduiala, conducătorul sau conducătorii din sat pot să concheme adunarea generală de alcătuire sau adunarea gen. constituantă.

V. C. OSVADĂ

STUPĂRIT

Cercetarea stupilor.

În coșnițele de nuele cercetarea stupilor, care se face pe vremea asta, se face în chipul următor:

Coșnița se așează culcată, dar' astfel, ca tablele de faguri să stea din sus în jos și nu unele peste altele. Acum dăm fum, ca albinele să se tragă înspre fundul coșniței; apoi îndepărtăm cu grije tot câte doi faguri, ca să putem vedea cât mai afund înspre vîrf. Dacă vedem miere astupată, e semn că stupul are cu ce să o mai ducă, și dacă vedem pui astupați, putem fi siguri, că este și matcă; deci stupul e în regulă.

Nevězând pui astupați, trebuie să încercăm altfel. Anume: tăiem din fagurul din mijloc, ceva mai sus de jumătate, o bucățică cam de un deget; dacă în căsuliile acestei bucățele se află pui sau în fiecare câte un ou, dar' nu-

FOIȚĂ

Crăiasa Codrului.

De

MARIA CIOBAN

(Urmare și fine).

IV.

Se făcuse noapte bine, când Zeița cea sglobie
Atinsese cu piciorul în codreanca împărăție.
Toți dormeau; numai isvorul suspina de fericire
Și spunea zinelor toate, dulci cuvinte de iubire.
Ear' în jocuri tănuite, zinele cu ochi de stele
Imbrăcau dealuri și luncă, în veșmânt de floricele;
Ear' stăpânei la picioare lung covor i-au așternut
Tot cu fir de tămăiță și cu ederă cusut.
Și prin cea verdeată vie, presărâte-s floricele:
Ghiociei, bujor de munte, sânziene, viorele.
Trandafirii făceau umbra așternutului de crin
Eară căpătâiul moale e mpletit din rosmarin.
Tot e gata. Obosită merge doamna la culcare.
Face cruce și se roagă, laudând pe Domnul mare.
Ș'apoi dacă mulțamește, pentru buna sănătate,
Se desbracă și se culcă, uitând patul din cetate.

V.

Răsăritul era roșu și pe zări tivit în aur.

Codrul tiner, plin de visuri, legănat de-o boare lină,
Ochii roată-și primblă-odată peste luncă și colină.
Și când vede-atâta floare peste-a sa împărăție,
Ochii n lacrimi i-se scaldă și lucesc de bucurie.
Și cu pieptul plin de viață, pleacă vesel pe cărare
Și cum merge, simte-odată, inima că-i bate tare.
Față n față e acuma cu Zeița cea frumoasă,
Care cu mînuța albă-și freacă ochii, somnoroasă.
Haina ei trandafirie, cu mărgelile presărată,
Sîn și umere rotunde, mai frumoase le arată,
Și ce dulce ea zîmbește răsămînd capul pe mână
Știind bine, că ori-unde ea-i menită de stăpână.
Codrul dornic o privește, de departe i-se nchină,
Cum se cade unei doamne, boiereșe sau regină,
Și cu glas plin de iubire, el grăește maiestos:
»Să trăiți, doamnă frumoasă, eu sunt codrul rēcoros
»Și de nu-i cu supărare, dorim zile îndelungate,
»Și Măriei-Tale, Doamnă, ne nchinăm cu sănătate!
»Peste-aceste văi și dealuri stăm Noi singur din vecie
»Și cât vezi cu ochii zarea e a Noastră împărăție.
»Dar' dacă Măriei-Tale, Ți-ar plăcea pădurea deasă,
»Ne-am ruga cu plecaciune, să Ne fiți de-acum crăiasă«.
Astfel Codru cuvintează și când el din graiu grăește,

mai câte unul, nu mai multe, stupul are matcă. Dacă stupul se află în bună rânduială, coșnița se așează la locul seu, se lipește la locul unde zace pe poliță, sau măcar se pune cenușe în jurul ei.

Stupii lipsiți de miere trebuie nutriți, cei fără matcă trebuie împreunați cu alți stupi mai slăbuți.

În coșnițele mobile, cari de obicei sunt de scândură, scăderile și neajunsurile stupului se află cu înlesnire și se poate ajuta ușor. După ce se desface coșnița și se afumă puțin albinele, se scot cu ajutorul cleștelor de stupi fagur de fagur, cercetând cu deamănuntul după matcă, pe care mai totdeauna o putem vedea; dând însă de pui astupați și de ouă, putem fi siguri că este și matcă. În această purcedere vedem și ce miere mai are stupul. Dacă se află și una și alta, fagurii se așează la locul lor, asemenea și fereastra, umplătura de lângă aceasta și ușa.

ROMUL SIMU

Societatea pentru valorisarea poamelor.

Mai mulți domni fruntași din comitatul nostru, în frunte cu fișpanul comitatului Hunedoarei conte Nicolae Bethlen, au hotărât să înființeze o societate pe acții despre care am pomenit pe scurt, în numărul trecut, pentru valorisarea poamelor de întâia calitate, și a prelucra în mod sistematic pe cele mai slabe, pentru ca astfel producții de poame să aibă câștig mai bun după ele. E lucru știut, se zice în apelul (care românește e tradus slăbuț), că în părțile ardeleni, cu

deosebire în comitatele Alba-inferioară, Bistrița, Brașov, Hunedoara, Târnave, Mureș-Turda, Sibiu, Turda-Arieș, Odorhei, cum și în comitatele învecinate cu Hunedoara: Arad și Caras-Severin, cu deosebire producțiunea de poame a luat un puternic avânt și poate ținea concurență chiar și cu străinătatea. Știut este și aceea, că poamele mai slăbuțe, cari ca poame crude nu pot fi puse în vânzare, producții le prelucră în diferite derivate, vin, lictar etc., dar această prelucrare, în lipsa de fabrice corespunzătoare și uneori și în lipsa de pricepere, nu se face așa, ca derivatele poamelor să poată fi vândute cu cel mai mare preț. Acestui neajuns voesc să-i vină în ajutor inițiatorii societății »Transilvania, însoțire pentru valorisarea și prelucrarea poamelor și legumelor după sistemul fabricelor«, care în acest scop, între altele va organiza expoziții de poame și legume, și din o parte a veniturii va împărți după timp și prelegiu premii între producții, iar după împuterirea întreprinderii, va înființa la locuri potrivite filiale. Sediul societății va fi în Deva; capitalul de fundare va fi 200.000 cor. în 4000 bilete de participare (cuote) à 50 coroane, cari se vor plăti în trei rate: 1 Maiu, Iunie și August 1900. Amănuntele se vor stabili în adunarea generală constituantă, care se va ține la finea lunii Aprilie a. c.

Apelul e scris de următorul comitet executiv al »Transilvaniei« însoțire pentru valorisarea și prelucrarea după sistemul fabricelor a poamelor și legumelor:

Conte Nicolau Bethlen, președinte, Ioan Andreics, Dr. Árpád Apáthy, Wilhelm Binder, Baron Gabriel Josika, Ladislau Lazar, Ladislau Mara, Fridric Menking, Dr. Ioan Mihu, Baron Alexiu Nopcsa, Alexandru Simon, Conte Nicolau Toroczkay.

ȘTIRI DE TOT FELUL

Linia ferată Turnu Roșu. În înțelesul convenției încheiate între statul nostru și România, linia ferată peste Turnul Roșu ar fi trebuit predată folosinței publice, încă în anul 1888. România însă, având teren foarte greu de lucrat, a întârziat cu lucrările sale încât legătura nu s'a putut face și pe numita linie trenul nu comunică decât între Vințu-de-jos și Turnu Roșu. Acuma auzim, că România încă a gătat lucrările sale, așa că dela 15 Iunie se va deschide întreaga linie nouă până la București. După deschidere aceasta vom avea patru legături cu România.

Marea expoziție din Paris, se va deschide oficios în 1/14 Aprilie c.

Confesiunile în Orăștie. La cea din urmă numărare a populației, din 1890, în Orăștie au fost aflați:

greco-orientali (Români)	2234.
cat.	541.
romano-cat.	941.
evangelici-lut.	934.
evang. reformați	831.
izraeliți	190.
unitari	13.
baptisti	1.

deci Românii gr.-or. cu cei gr.-cat. la un loc, dând aceluși cât celelalte confesiuni și naționalități împreună. (Numai cu 135 mai puțini.)

De atunci, după însemnările matriculare, numărul Românilor nu a dat deloc înapoi, ci încă a sporit, chiar și numai prin preponderanța nașterilor față de morți; e drept, că nu tare, dar tot au sporit: Românii gr.-or. cu 70 (având 650 de nașteri față de 580 morți). Ear' prin imigrare dela sate și de aiurea în oraș, au sporit și mai bine.

Creșterea prin nașteri însă e isbitor de mică: sub $\frac{1}{2}\%$, în vreme ce populația vigo-

Tot pământul e mai vesel, toată lumea strălucește.
Glasuri dulci de păserele de prin paltini se coboară,
Freamăt tainic de pădure ramurile înfloară.
Plopu alb din frunză bate, tremurând ca gene dragi,
Și-i atât de-aromitoare hoarea rumenelor fragi...
Cu privirea sficioasă, și cu fața 'mbujorată
Cătră Codru-acum răsese mândra și frumoasa fată,
Vorbe multe n'au de-a spune, căci privirea le vorbește
Cum se 'ntemplă totdeauna, unde dragostea domnește.
Chiar de-aceea D-voastră faceți bine și ghiciți,
Ce-și vor fi vorbit ei singuri, brațe 'n brațe, fericiți.
Eu vă spun numai atâta, că boieri și împerați
Au fost de prin toată lumea, cu soroace adunați.
Și-au făcut o nuntă mare, nuntă mare 'mpărătească,
Și-a venit toată făptura de pe fața pământescă:
De prin frunze, de prin carbă, fel de fel de lighioane,
Toate meșter îmbrăcate, cum se cade la cocoane.
Soarele din fruntea mesei, 'nchină pentru nuna mare,
Eară ea, bêtrena Lună, dete binecuvântare.
Domnii cei mari și 'mperații, se strîngeau voioși de mâni
Și-a ținut nunta cea mare, două-sprece săptemâni...
Toată oastea cea vitează, face garda de 'onoare,
Și se 'nchină la 'nțeleptul și măritul rege: Soare;
Ear' când domnii și 'mperații, se sculară dela masă,
Ostășimea 'nchină vesel pentru-a Codrului Crăiasă!

INGERUL MORȚII

În cărțile sfinte ale Egiptenilor este o poveste, pe care Ovreii cei vechi au cetit-o și și-au însemnat-o în cărțile neamului lor.

Regele Solomon, înțeleptul, avea un sfetnic bêtân, întrecut cu vîrsta. Intr'o zi, când sta Solomon de vorbă cu Ingerul Morții, într'un iatac al palatului, a intrat fără de veste sfetnicul în odae. Când l'a văzut Ingerul Morții, s'a uitat lung la el, s'a uitat cu mirare, a dat din cap și s'a făcut nevêzut. Sfetnicul s'a spêriat și-a zis cătră Solomon: »Rege! Mi-e dragă vieța și n'ăși vrea să mor. N'ai văzut cum s'a uitat cu mirare la mine Ingerul Morții? El se miră că eu sunt așa de bêtân și tot mai trêsc. O să se întoarcă să mă ia!«

Solomon a rîs, dar' sfetnicul a căzut în genunchi. »Mărite rege! Eu te-am slugit cu credință optzeci de ani, și nu te-am rugat de nimic! Te rog acum, fă-mi un bine! Lasă-mă să aleg dintre caii tîi din grajd pe cel mai iute și mai alergător, ca să fug de-aci. Să fug departe, departe, ca să nu mă afe Ingerul Morții când o veni să mă ducă.«

Și-a zis Solomon: »Alege-ți calul, după plac. Dar' eu gîndesc, că ori-unde vei fugi, tot nu vei scăpa de moarte!«

Pe cel mai iute cal, dintre câți îi avea regele, sfetnicul a plecat din oraș și-a fugit spre pustie. Era dimineață când a plecat. A trecut peste dealuri și văi, peste rîuri și câmpii, și la amezi era la marginea pustiei cel fără de hotare. Și ardea soarele ca un cuptor aprins prin pustiu, și sfetnicul fugea înainte. Nu era

rosului popor german de pildă, crește în Germania cu 2 procente depline: de 4—5 ori așa tare! O fi și la noi la sate proporția altfel, dar' la orașe, cum e și aci, e totuși prea-prea.

Cucuruz „Regele preriilor“. Incredințați despre bunătatea lui, stăruim iarăși asupra acestui soi nou de cucuruz, recomandat și în numărul nostru 11, fiind într-adevăr un cucuruz excelent și care isbutește de minune la noi. Se cultivă ca de obicei, și se coace deodată cu soiul îndatinat. *Din 1 hectol. (100 litre) tului dobândim aproape 3 ferdele (60 litre) grăunte, așadar îndott mai multe ca din cucuruzul nostru; 1 hectol. grăunte trage 73—78 kg.*

Acest fel de cucuruz, atât de spornic și excelent în toată privința, vrednicește cea mai călduroasă recomandare și ar trebui răspândit la noi pretutindenea.

Se vinde în cătărimi de câte 1, 2, 3 etc. ferdele à 20 litre (nu și mai puțin!). *Prețul: 2½ cor. de 1 ferdelă, grăunte alese, prășite în hotarul Sibiiului.*

Doritorii îl pot căpăta dela comitetul Reuniunii noastre, unde avem depus și mai aducem la trebuință.

Poporațiunea României a crescut în cei din urmă 10 ani în măsură mijlocie. Azi România numără 5,912.520 suflete.

Târg de vite cu premii va avea loc în Sibiu la 28 Aprilie. Il arangiază comisiunea economică a Comitatului. Va împărți mai multe premii în bani economilor cari vor scoate în târg cele mai frumoase vite.

O nouă prelegere economică a avut loc în Săliște, Dumineca trecută. A preles dl I. A. de Preda, adv. și vicepreședinte al Reuniunii agricole dela Sibiu, despre cultivarea *sparangelului* și a *ciupercilor* (din legumărit), ascultat fiind de un număr public care a aplaudat pe prelegător.

Pe azi, Sâmbătă, e avisată o nouă prelegere economică tot acolo și tot prin dl I. de Preda, tractând despre prea folositorul lucru al facerii *testamentelor și dăruirilor în*

pom cu umbră, nu era isvor cu apă, nu era om, nu era pe-acolo urmă de vietate prin năsip, nici pasere prin aer. Numai cer și pământ, și sftnicul fugea înainte. În urmă, spre seară, el a găsit o stâncă în mijlocul pustiului și a stat acolo să se odichnească. Atâta drum făcuse, încât părea că a ajuns la marginea pământului. Și nu s'auzia nici un sunet în aer, căci poate de când era pustiul nimeni nu mai umblase pe-acolo. Și era singur el cu calul.

Și stând așa sub stâncă, el și-a ridicat ochii în sus și-a incremenit. Pe creștetul stâncii stătea Ingerul Morții în haine albe și cu aripile întinse. Și era mirat și ingerul și par'că nu-i venia să creadă că vede pe sftnic acolo.

Tremurând, în luptă cu moartea, zise sftnicul: »Spune-mi, Ingere, spune-mi de ce

cas de moarte, lucruri legate de forme foarte gingașe, cari neținându-se, se nimicesc atât de adesea testamentele.

In tractul gr-or. Zarand au fost anul trecut 39.776 suflete române gr-or., cu 464 mai multe ca în anul înaintaș; s'au încheiat 293 cununii, cu vre-o 90 mai multe ca în anul precedent și — afară de una — toate și la sfânta biserică. Așa reese din raportul dlui protopop V. Dămian, cetit în sinodul protopopesc dela 24 Febr. v.

Sachul Persiei va veni în Iunie în Europa, cercetând și Viena, unde va este la Curtea Impărătească.

Comerțul Austro-Ungariei cu România a fost în anul 1898 următorul:

Austro-Ungaria a adus din România în anul 1898 mărfuri în valoare de 38.400.000 florini, adică cu 19.7 milioane mai mult ca în 1897. Ear' din Austro-Ungaria în România s'au trimis în 1898 mărfuri de 33 milioane florini. Față anul 1897 un spor de 6.6 milioane.

Luni în 2 Aprilie n. a fost ascultat de judele de instrucție dela tribunalul din Cluj, tinărul universitar dl Ioan Scurtu, fiind pornit contra d-sale proces de presă pentru un articol și o poezie publicate în »Tribuna« în contra procurorului Lázár dela Alba-Iulia pentru nesocotitele cuvinte ale acestuia asupra numelui eroului nostru național Avram Iancu. Procesul contra dlui Scurtu și a »Tribunei« va avea loc în curând.

Inimă mare în pieptul unui țeran. Țeranul din Junc (tractul Zarand) George David, a zidit din al seu propriu o biserică parohiei sărace Potingani. Afară de materialul însuși dat în natură, a cheltuit și bani 1000 fl. cu zidirea. Frumoasă faptă.

Averea administrată de Academia Română din București este deja așa de frumoasă (afară de marea donațiune mai nouă ce i-s'a lăsat de 4 milioane), că-i aduce anual un venit curat de 476.000 lei. Adevărat însă că Academia nu poate face cu acești bani ce vrea, cei mai mulți fiind legați prin

te-ai uitat la mine cu mirare astă-dimineață? De ce te uipi și acum mirat, tu ingere, spune-mi!»

»Minunate sunt căile Domnului«, răspunse Ingerul. Dumnezeu mi-a spus astă-dimineață, să te aștept pe tine aci pe vremea asta. Și când te-am văzut astă-dimineață la palat, m'am mirat de porunca Domnului. Te-am văzut așa de bătrân și de slab, și știam că drumul până aici e așa de departe, încât nu știam cum va fi cu puțință ca tu să fii aici pe vremea asta! Și mă mir și acum, că ești aici!»

Și zise sftnicul murind: »Dacă rămânem acasă, de geaba m'ai fi așteptat aici! Eu singur am alergat la moarte. Minunate și nepătrunse de oameni sunt căile tale, Doamne!»

„A.“

G. Coșbuc.

testamentul dăruitorilor că spre ce scop să fie folosiți.

In țara Burilor acum se începe iarna și cu ea războiul mai aprig ca în vara ce se sfârșește. Murind Joubert, care prin firea sa rezervată opria pe Buri dela pași mai pripiți, a ajuns comandant suprem peste armatele bure, generalul Bota, care se zice a fi Român de pe la Năsăud, fost oficer în 1881 în armata țerii noastre, din care s'a retras pentru-că făcuse prea multe datorii. Tatăl seu trăește încă în Ivești (comit. Bistriței) în etate de 73 ani. Bota a scris pe urmă tatălui seu, româneste, în Septembrie 1897. El pare-că va părăsi tactica lui Joubert și va începe a ataca pe Englezi, nu numai a se apăra, cum se făcea până-aci. Norocul par'că ear' le zîmbește Burilor, deși deplâng greu pe perduții lor capi Joubert, Cronje și Frereira (acesta mort 2—3 zile după Joubert).

Banca Angliei a hotărît să dea pentru anul trecut 5% dividendă acționarilor sei. La noi pare aceasta puțin. În Anglia însă, unde se dau banii cu 3 și cu 2%, e mult a căpăta după ei 5%. Ca la noi 10—12.

Băncile sătești în Bucovina. De vre-o 2 ani au început și în Bucovina a să lăți băncile sătești sistem Raiffeisen. La sfârșitul anului trecut erau 27, dintre cari 10 românești. Cum în Bucovina avem numai o mână de Români, acuși numai cât în marea nostru comitat al Hunedoarei, — apoi în acest punct chiar și frații bucovineni ne-au întrecut.

Parlamentul francez a încheiat discuția asupra budgetului pe 1900. Discuția s'a început la 21 Nov. a tr. și a ocupat 56 ședințe pe care l-a umplut cu totul numai aceste debateri. În alți ani să mai țineau și ședințe de noapte ca să treacă odată budgetul prin focul parlamentar de — vorbe.

Listele de alegători au fost corigate zilele astea prin toate comunele. Ne-mai lăsându-se afară din ele alegătorii rămași în restanță cu darea, numărul alegătorilor a crescut în toate comunele cu zeci de inși.

O societate comercială română vor să înființeze fruntașii comunei Armeniș (comit. Caraș-Severin). Vor emite 400 acțiuni de câte 20 coroane.

Lăsământ de patru milioane Lei. (aproape 2 milioane floreni). Bărbatul de mare inimă Tache Anastasiu din București, răposând săptămâna trecută, a lăsat averea sa de 4 milioane lei toată Academiei-Române, cu dorința ca să se întrețină din ea, între altele, o școală primară de băieți, cum și o școală de meserii, agricultură sau comerț. Eată un om bine cugetător la moarte și pe care neamul românesc îl scrie în cartea de aur a marilor sei binefăcători.

Pași cumiți. Ca și în alte țeri naționale, așa și în România să fac sfurtări pentru în-curagiarea și ridicarea breslei meseriașilor

pământeni. Zilele astea s'a pus chiar pe masa parlamentului un plan de lege ce va fi negreșit primit, și care sună:

»Pentru a se putea întrebuinta și a avea de lucru *meseriași români din țară*, se va pune în vedere, la încheierile de contracte la lucrările statului, județului și comunei, că întreprinzătorii sunt datori, ca jumătate din numărul lucrătorilor meseriași ce întrebuintează, să fie *Români din țară*, Industriașii și comercianții români să fie preferați înaintea celor străini, la cumpărările de materiale de cari ar avea lipsă la construcții.

Cassa de păstrare din Seliște.

Una dintre băncile românești cele mai fericit întocmite, este negreșit *Cassa de păstrare din Seliște*. Se poate vedea asta an de an din felul deosebit generos cum își împarte această cassă venitul seu curat. In anul trecut a avut venit de 18.893 coroane 48 bani, și eată cum l'a împărțit:

20% membrilor ca dividende. Pe baza aceasta fiecărui membru, pentru partea sa fundamentală (200 cor.) capătă 37 cor. (Valoarea unei părți fundamentale e astăzi 691 cor. 39 bani).

30% fondului de rezervă;

45% pentru fondul de binefaceri, menit pentru scopuri filantropice, și anume: 7917 cor. Din cuota aceasta $\frac{1}{5}$ parte, adică 1583 cor. 42 bani intră și sporește capitalul inatacabil al fondului de binefaceri, care a ajuns astfel la finea anului la suma de 36.159 cor. 14 bani. Menirea acestui fond este, a da din el *împrumuturi fără interese* pentru scopuri de binefacere-culturale.

Restul cuotei de 6333 cor. 65 bani se distribuie în următorul mod:

40%, adică 2533 cor. 46 bani fondului pentru facerea unui *spital public în Seliște*. Suma acestui fond cu finea anului e 7358 cor. 6 bani.

20%, adică 1266 cor. 73 bani fondului pentru înființarea unei *grădini cercuale de altoi*. Suma acestui fond cu finea anului a fost 3679 cor. 73 bani.

20%, adică 1266 cor. 73 bani dotațiune fondului cercual al *bisericii gr.-or. din Seliște* pentru susținerea școlaei.

Restul de 20%, adică 1266 cor. 73 bani a rămas la dispoziția direcțiunii spre a fi folosiți pentru alte *ajutoare de natură filantropică*.

Cifrele înșirate vorbesc lămurit și graiul lor numai laudă este la adresa vrednicei societăți și a conducătorilor.

Portul român Costanța va fi legat cu Constantinopolul prin un fir telegrafic dus pe sub mare (cablu). Lucrările sunt aproape gata.

Pe masa verde a dietei s'a pus deja și la noi planul de lege pentru ștergerea timbrelor pe călindare și pe anunțurile prin foi. Dela 1 Iulie n. a. c. se vor șterge aceste timbre care mult au îngreunat și răspândirea călindarelor și a reclamelor prin foi.

„1 Aprilie“ s'a dovedit sdevărat »prima Aprilie« estan. In foarte multe locuri din țară a nins și a plouat cu zăpadă și peste tot timpul a răcit, căzând termometrul sub 0. De-atunci e tot cam noros și rece și pe aici, ear' pe munți e încă zăpadă multă. E temere că va strica altoilor de curând altoite și unor plante mai gingașe, ca luțernei, etc.

PREȚUL BUCATELOR

In Budapesta.

Abia se poate însemna ceva îmbunătățire a prețului bucatelor și în marele târg de bursă al Budapestei.

La 2 April s'au vândut 40.000 măji metrice cu câte 5 bani mai scumpă maja ca în ziua precedentă

S'a vândut:

Grâu de Tisa (pe 3 luni) de 81.5 kl. cu 8:30	
» » » » » 80 » » 8:20	
» » Bacica » » 77.5 » » 7:60	
» » ardelenesc » » 80 » » 7:25	
Săcară maja metrică cu 6:35	
Ovės (pe 3 luni) maja metrică cu . . . 5:47	

POVEȚE FELURITE

Curățitul covoarelor.

Să toarnă într'o găleată în care avem ape rece, 30 gr. amoniac, muiem o perie moale în apa din găleată, o frecăm puțin pe o bucată de săpun, apoi tragem peste covor, și colorile își recapătă în curând starea lor cea dintru început.

Curățitul marmorei.

Luăți 2 părți carbonat de sodă, una de piatră ponce și una de var bine pulverizat. Cerneți prin o sită deasă și faceți o pastă cu apă. Frecați cu această pastă marmora apoi spălați cu apă și săpun. Marmora redevine curată și lucioasă.

Modul cel mai bun pentru stingerea hoarnelor aprinse.

Dacă se întâmplă ca din diferite împrejurări coșul sobei să ia foc, este de ajuns a arunca în sobă peste tăciuni un pumn de floare pucioasă.

Cum poți tăia sticla?

Sticla se poate tăia cu o ață de bumbac sulfurată, astfel:

Dacă e vorba de a tăia o teavă, un gât, o butelie sau alte corpuri rotunde de sticlă, atunci luăm o peatră de cremene, care are o dungă bine ascuțită, apoi se sgarie sticla de jur-împrejur partea unde se dorește a se tăia. In urmă se ia o ață lungă sulfurată (ce o putem pregăti cu această materie procurată dela farmacie), se înfășură de două-trei ori pe locul circular ce s'a însemnat. Să dă foc aței și se lasă să ardă: pe când sticla este bine încălzită, se toarnă repede apă rece pe partea încălzită și îndată partea se desface foarte bine ca și când s'ar fi tăiat cu foartecile.

Întrebări

și

Răspunsuri

Întrebarea 9. Sunt născut în Orăștie, și am acolo casă și moșie, dar' locuiesc în Petroseni unde încă am avere, și cei dela Orăștie mă strigă cu »darea capului«. Sunt eu dator ori nu, a plăti acolo darea asta deși capul meu nu este acolo?

N. Tr.

Răspuns. Fiecare e dator a plăti darea capului, dar' numai într'un loc. Dacă D-Ta nu ești strigat la Petroseni cu »darea capului« ci numai la Orăștie, apoi lucrul e în ordine, căci darea asta se transpune de aici acolo și se ține samă de ea. De cumva te strigă și aici și acolo, apoi e greșală. Nu ești dator a o plăti, și cere repararea ei.

Întrebarea 10. La noi se întâmplă că dacă doi tineri merg și fac înștiințarea (încredințarea) la matriculant că vreau să se căsătorească, și după asta strică și n'ajung la încheerea căsătoriei, când merg de spun că nu închee, matriculantul le cere 1 fl. E cu cale să plătească ei acest 1 fl.?

Răspuns. Întrebarea nu e destul de lămurită. In anumite feluri matriculantul poate cere ceva taxe pentru oarecari lucrări, scrisori, ce le-a făcut și dat celor interesați și atunci e cu dreptate, altfel dacă nu le-a făcut nici un serviciu, nu le-a dat nici un document, n'are drept să le ceară vre-o plată. Scrie-ne *pentru-ce* anume a zis matriculantul să dea florenul, — și atunci îți putem spune de-a fost ori nu în drept a-l cere.

FELURIMI

Întrecere de trenuri americane. Statul a dorit să organizeze între Chigago și Omana, orașe departe pe 497 kilometri, o postă repede, postă-fulger, cum s'ar zice. A făgăduit drept aceea 750.000 dolari ajutor anual aceleia, care va deschide aci o cale ferată cu cel mai repede tren. Două Societăți s'au pus pe lucru și pe întrecere. Linia a fost zidită și apoi societățile fabricându-și cele mai deservite locomotive și vagoane, s'au pus pe întrecute. O lună de zile deplină s'au întrecut zi de zi. Mergeau trenurile fugă ne-bună: pe unde drumul era mai șes, fugeau și câte 146 kilometri pe cias! (Trenurile noastre de persoane merg pe-a patra așa). La fiecare stațiune se însemna acurat sosirea și plecarea trenurilor. A rămas învingătoare societatea »Burlington-Compagny«, ca aceea care ducea mai repede și mai acurat posta între cele două cetăți și la locurile dintre ele. Foile americane scriu cu mare laudă despre aceste întreceri, că deși goneau o goană aproape descreerată, nu s'a întâmplat nici unui tren nici o nenorocire în tot timpul.

Între două prietene.

— Dacă voui muri înaintea ta, vei veni la înmormântarea mea?

— Oh! de sigur dragă... cu plăcere.

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihai.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihaiu Danil David și Constantin Baicu.**

Proprietar - editor: **IOAN MIHAIU**

Redactor respons.: **IOAN MOȚA**

Stropitoare de viie!

La subscrisul se pot comanda pentru a fi făcute stropitori de viie

mici sau mari.

Cele mari, pentru pus în spate, costă **13 floreni una.**

Cele mici, de mână, de câte 1 litru una, costă **4 fl.**

Să fac din aramă roșie, foarte tari și trainice, și iau chezeșie pentru ele pe câte 2 ani.

Cea mare e de ajuns odată umplută cu apă pentru o viie mai mică, — cele mici ajung și ele una la 100 de vițe.

S. Birtler

Strada Ferăriei Nr. 6

în **Orăștie.**

(42) 3-4

O casă de vânzare.

În **Sebeșul-săsesc** se află de vânzare în Strada-Mare Nr. 11 o casă, ce se pune în vânzare din mână liberă. Condițiuni foarte favorabile.

Doritorii se se adreseze la doamna

Rachila Cușuta,

în casa însași.

(45) 2-3

Moartea cloțanilor!

(Felix Immisch, Delitzsch)

este materia cea mai bună pentru a otrăvi repede și sigur cloțani și șoareci.

Nu e vătămător oamenilor și animalelor de casă.

Se capătă în pachete cu câte **30 or.** la farmacia: **N. Vlad** din **Orăștie.**

(34) 5-5

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275.000.

(8) Depuneri: cor. 1.750.000. 4-

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8 ^o / _o ;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 ¹ / ₂ , și dela corporațiuni cu uraie cu 6 ^o / _o ;	5) arîndează și exarîndează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijloace operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva verbal în biroul institutului, ear în scris prin corespondența.

Orăștie, 1900.

Direcțiunea.

In Orăștie la Gustav Zobel.

In Orăștie la Gustav Zobel.

face cu puțință, ca odăile să fie folosite și în vremea vopsirii (cu lac), căci mirosul rău și uscarea înceată a vopselei cu oleu, aci e încungiuată. Întrebunțarea e așa simplă că fiecare poate săvârși vopsirea. Podilele pot fi șterse cu cârpe ude și nu-și perd lustrul. Este:

Lac colorat de podile
galbăn-brun și mahagoni-brun, care copere podilele ca și vopseaua cu oleu, dar are și strălucire. Bun pentru padimente nouă ca și vechi. Copere ori-ce peată, ori-ce vopsire veche etc. Și este:

Lac curat (fără lustru)
pentru padimente nouă și parchete, care dă numai lustru. Bun mai ales pentru parchete și padimente nouă unse deja cu vopsea cu oleu. Nu copere figurile lemnului!

Pachete postale pentru câte 2 odăi mijlocii, cu 5 fl. 90 cr. Comandă se fac, în orașe unde sunt depozite, la acestea. Prospekte se trimit franco. La cumpărări fiți atenți la firmă și marcă fabricii, căci ca pe o fabricațiune existentă dela 1850, mulți o contrafac și falsifică, dând calitate rea și adesea necorespunzătoare scopului.

Fabrica de Lack-Christoph
Praga—Carolinenthal.

In Orăștie singur veritabil la **Gustav Zobel**

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții

in Orăștie — Szászváros.

Opuri
Bilete de log
Broșuri
Circulare
Bil. de vizită
Invitări
Bilanturi
Acții
Cap. de epist.
Placate
Ord. de dans
Adrese
Compturi
Note
Preț-Curent.
Anunțuri
Registre
Impr. mate
Couverte
Bilete de cun.
Etc. etc.

Există deja de 12 ani și este provăzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Inst. Tipogr. „Minerva“

pe lângă că efectuește ori-ce comandă repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea să fie estetic lucrate și fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceeași despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.